

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

16.05.2025. Nr. 6-1/342

**Olaines 1. vidusskolas
tautas deju kolektīva "Dzērve"
vadītājai [personai A]
olaines1vsk@olaine.lv**

Par jauno dejotāju iesaisti

Tiesībsargs ir izskatījis [personas B] iesniegumu par iespējamu nevienlīdzīgu attieksmi pret viņa bērnu [personu C] un iespēju liegšanu viņai pilnvērtīgi iesaistīties Olaines 1. vidusskolas tautas deju kolektīva (turpmāk – TDK) "Dzērve" mēģinājumos un piedalīties koncertos.

Iesniegumā norādīts, ka [persona C] no 2024. gada septembra sāka apmeklēt deju nodarbības TDK "Dzērve". 2024. gada beigās TDK "Dzērve" gatavojās Ziemassvētku koncertam, taču no [personas C] tēvs uzzināja, ka viņa lielāko nodarbības laiku netiek nodarbināta, pēc iesildīšanās sēž malā un skatās, kā dejo citi. TDK "Dzērve" vadītāja minēto situāciju skaidroja ar to, ka [persona C] dejo tikai pirmo gadu.

2025. gada 20. martā tika nozīmēta deju skate, kurā deju skolotāja esot solījusi [personai C] dalību vismaz vienā dejā. [Persona C] 2025. gada 10. martā saslima, bet pēc atgriešanās uz nodarbību vairs netika iesaistīta dejā. Iesniegumā norādīts, ka gan nodarbības laikā 2025. gada 17. martā, gan mēģinājumā 2025. gada 19. martā Jaunolaines kultūras namā [persona C] visu laiku sēdēja malā, vērojot, kā dejo citi. Tādējādi iespēja piedalīties deju skatē 2025. gada 20. martā [personai C] arī tika liegta, par ko bērns ļoti pārdzīvoja. Iesniedzējs norāda, ka viņa bērns pēc šīs pirmās pieredzes deju pulciņā dejojot vairs nevēlas.

Situācijas apstākļu izvērtēšanai iesnieguma izskatīšanas gaitā tika pieprasīta papildu informācija no TDK "Dzērve".

[2] TDK "Dzērve" vadītāja [persona A] paskaidroja¹, ka TDK "Dzērve" var piedalīties ikviens Olaines 1. vidusskolas audzēknis, regulāri apmeklējot nodarbības un cītīgi strādājot. Treniņstundās tiek apgūti tautas dejas pamatsoļi, soļu kombinācijas, arī no obligātā deju svētku repertuāra. Un pēc tā, kā kurš ir strādājis, tiek likts dejas sastāvs. [Persona C] uzsāka deju nodarbības TDK "Dzērve" no 2024. gada 25. septembra. Viņa nedejoja koncertā 2024. gada 13. decembrī, jo kolektīvā viņa bija dejojusi tikai divus mēnešus. Koncertā piedalījās bērni, kas dejo kolektīvā otro gadu un 1. klases audzēkņi, kas dejo šajā grupā no 1. septembra. Tajā brīdī, kad bērni mācījās dejas soļus, [persona C] vēl nedejoja.

2025. gada 20. martā notika XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku deju lieluzveduma pārbaudes skate Jaunolaines kultūras namā. [Persona C] slimības dēļ skolēnu pavasara brīvlaikā no 10.03.-16.03. mēģinājumos nevarēja piedalīties. Deju skates sastāvs bija nokomplektēts un pēdējā mēģinājumā to vairs nemaina. [Persona A] informēja, ka 2. klases grupas deju sastāvā deju skatē piedalījās arī četri 1. klases audzēkņi, kas dejo tikai pirmo gadu, bet no 1. septembra. No TDK "Dzērve" paskaidrojumiem izriet, ka šī situācija tika izrunāta ar [personas C] māti, informējot, ka, ja TDK "Dzērve" tiks uz deju svētkiem, [personai C] būs iespēja piedalīties gan deju svētkos, gan skolas koncertā. Tomēr 2025. gada 9. aprīlī e-klasē [persona A] saņēma bērna tēva vēstuli, kurā tēvs informēja, ka [persona C] deju pulciņu vairs neapmeklēs.

[3] Saskaņā ar normatīvajiem aktiem interešu izglītība nav obligāta, tomēr tai kā vienai no izglītības veidiem jābūt vērstai uz bērna personības, talantu un garīgo un fizisko spēju attīstību, kā arī interešu izglītībā ir jābūt ievērotām bērna tiesībām. No iesniegumā aprakstītās situācijas izriet, ka iesniedzēja bērnam tika liegta iespēja aktīvi iesaistīties un apgūt deju nodarbības, demonstrēt savas dejošanas prasmes skolas koncertā un deju skatē tādēļ, ka viņš dejo TDK "Dzērve" pirmo gadu. Iesnieguma izskatīšanas laikā minētais fakts netika apstiprināts, jo saskaņā ar TDK "Dzērve" vadītājas [personas A] sniegto informāciju gan skolas koncertā, gan deju skatē tika iesaistīti arī 1. klases audzēkņi, kuri deju nodarbības sāka apmeklēt no 2024. gada 1. septembra. Saskaņā ar [personas A] skaidrojumu izšķiroša nozīme, lai bērns piedalītos koncertā un deju skatē, ir regulāri nodarbību apmeklējumi un labi apgūta dejošanas prasme.

¹ Olaines 1. vidusskolas tautas deju kolektīva "Dzērve" vadītājas [personas A] 2025. gada 30. aprīļa vēstule.

Tiesībsarga ieskatā katram bērnam ir jābūt nodrošinātai iespējai mācīties un piedalīties, neatkarīgi no tā, cik ilgi viņš ir deju kolektīvā. Mācīšanās ar vērošanu var būt viena no metodēm, taču tā nevar būt vienīgā metode, it īpaši dejošanas prasmju apguvē. Bērns nevar attīstīt savas deju prasmes, ja viņam ļauj tikai skatīties, kā dejo citi. Skolotājam ir pienākums veicināt iekļaujošu vidi, kurā ir iesaistīti visi bērni, kā arī atbalstīt katra bērna izaugsmi.

Tāpat bērna nosēdināšana malā, kamēr citi dejo, var radīt bērnam izjutu, ka viņš nav pietiekami centīgs un labs, kā arī atstumtības izjutu. Šāda prakse var radīt bērnam arī pārdzīvojumus un negatīvi ietekmēt viņa pašvērtējumu.

Konkrētajā situācijā lēmums mainīt dejas dalībnieku sastāvu, kurā [personas C] dalība deju skatē vairs nebija paredzēta, tika pieņemts tādēļ, ka bērns slimības dēļ nevarēja pilnvērtīgi piedalīties mēģinājumos neilgi pirms uzstāšanās deju skatē. Tiesībsarga ieskatā šāds lēmums varēja tikt pieņemts un ir pamatots. Skolotājam bija jānodrošina, lai TDK "Dzērve" kolektīvs būtu gatavs uzstāties deju skatē. Deju skate ir konkurss ar noteiktām prasībām. Bet deju uzveduma sagatavošana prasa nemainīgu dejas dalībnieku darbu un saskaņotību. Pastāvīga dejas dalībnieku maiņa varēja apgrūtināt šādu vienotību nodrošināt.

Cita situācija ir ar uzstāšanos skolas Ziemassvētku koncertā. Minētajam koncertam nav izvirzītas tik stingras prasības kā deju konkursam. Skolas koncerti, kuros piedalās bērni, pārsvarā tiek rīkoti skolas izglītojamiem un darbiniekiem, izglītojamo vecākiem un ģimenēm. Skolas koncertu mērķis ir ne tikai nosvinēt kādus svētkus, bet arī veicināt bērnu uzstāšanās prasmes, atbildību, attīstīt komandas darba spējas. Skolas koncerti ļauj bērniem demonstrēt savu sasniegumu, radošo izaugsmi un ieguldīto darbu. Tas veicina arī ciešāku saikni starp ģimeni un skolu. Ņemot vērā skolas pasākuma būtību un mērķi, tiesībsarga ieskatā iespēja uzstāties skolas Ziemassvētku koncertā bija jārada visiem TDK "Dzērve" dalībniekiem, arī iesniedzēja bērnam, neatkarīgi no bērna dejošanas pieredzes.

[4] Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmā daļa noteic bērna interešu prioritāti. Šis princips paredz, ka visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai šīs darbības veic valsts iestādes vai privātas iestādes, uzmanība pirmām kārtām jāvelta bērna interešu iespējami labākai nodrošināšanai. Tātad arī interešu izglītībā, pieņemot lēmumus vai īstenojot kādu rīcību attiecībā uz bērniem, šis princips ir jāņem vērā un jāievēro, lai nodrošinātu bērna intereses iespējami labākajā veidā.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punkts nosaka tiesībsarga kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu. Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesībsargs aicina TDK "Dzērve" pārskatīt praksi un rast iespēju turpmāk iesaistīt pasākumos, piemēram, skolas koncertos, kuros piedalās TDK "Dzērve", arī jaunos dejojājus ar nelielu dejošanas pieredzi un ļaut viņiem demonstrēt savas dejošanas prasmes, justies līdzvērtīgiem un novērtētiem.

Ar cieņu

tiesībsarga pilnvarojumā

Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere